

علل عدم استقبال مردم از حضور در مساجد و پایگاه های بسیج

نویسنده : سید کریم مصطفوی^۱

فصلنامه (علمی-تخصصی) مطهر، سال شانزدهم، شماره ۴۹، تابستان ۱۳۹۸

چکیده

هدف از گردآوری این مقاله، ارائه نتایج حاصل از بررسی و تحقیق میدانی درباره علل کم‌استقبالی مردم از مساجد و پایگاه‌های بسیج در حال حاضر می‌باشد. چرا بسیاری از مردم از حضور در مسجد-این مکان مقدس و سرشار از معنویت- سرخورده شده و حضورشان کم‌رنگ شده است. در این اثر، عوامل مختلفی از جمله عملکرد اقشار مذهبی و سنتی در جامعه، فرآیند فرهنگ و سازوکار اجرایی آن در کشور، کمبودها و میزان اهتمام به این مقوله و نقش خانواده‌ها و تربیت در نزدیک شدن و اعتماد و مؤانست فرزندان به مساجد و پایگاه بسیج به عنوان نماد ارزشمند فرهنگی انقلاب اسلامی اشاره شده است. شاید با طرح این علل و مشکلات، بتوان راهکارهایی هم برای رفع این معضل ارائه دهیم و گام موثری در احیای مجدد مساجد خود برداریم که اگر سستی شود، شاید دیر شده و مانند کشورهای غربی که چند دهه است، دین را در کلیساها و معابد خود محدود کردند و آن را مانع رشد اقتصادی خود می‌دانند، عمل شود. در حال حاضر، با بروز مشکلات فراوان اجتماعی، خانوادگی و فروپاشی بنیان خانواده‌ها و فساد و تباهی که همه کشورهای غربی را فراگرفته است، به این نتیجه رسیده‌اند که واقعا جای دین و مذهب در کشور خالی است و باید دوباره احیاء شود. پس باید بکوشیم که جامعه اسلامی ما، راه شکست خورده غرب را طی نکنند و از تجربیات جوامع غربی کمال استفاده صورت پذیرد و در راه احیاء دین خود کوشا باشیم.

با توجه به اینکه ما مسلمانیم و شیعه و در یک کشور اسلام می زندگی می کنیم و مسجد هم یکی از مهم-ترین ارکان دین اسلام است و رکن جدایی ناپذیری اسلام است پس همواره برای مسلمانان بسیار مهم بوده است ولی در طول زمانه بر اثر عوامل سیاسی، نظامی، اقتصادی، بیماری‌ها، رهبران دینی و... حضور مردم با فراز و فرودهایی همراه بوده است گاهی کم رنگ و گاهی پررنگ‌تر می شده است و ما در اینجا به عوامل کنونی و بررسی اوضاع فعلی با اوایل انقلاب می پردازیم چرا که اکنون مساجد ما خالی از جمعیت شده است. و مردم تمایل کمتری نسبت به شرکت در نماز جماعت نشان می‌دهند و ترجیح می‌دهند نمازشان و فعالیت‌های دینی خود را در خانه انجام دهند و توجیه اینکه، می‌گویند با تمرکز بیشتر و حضور قلب بهتر و بدون ریا و دیدن مردم و همسایه ها می‌خوانم، یا سردی و گرمی هوا یا از روحانی مسجد خوشم نمی‌آید. هیئت امناء و خادم مشکل دارند، یا مسجد کثیف است و ... و حال به پیگیری این عوامل به طور کامل مورد بررسی قرار می‌دهیم و ببینیم ریشه این عامل از کجا و از چه عوامل شروع شده است. چرا مردم ایران که در اوایل انقلاب با این شور و نشاط و پرانرژی بودند چه شد که کم کم از انقلاب روی برگرداندند و حضورشان در راهپیمایی‌ها و نماز جمعه‌ها و انتخابات کم‌رنگ گردید. آیا سستی و تنبلی در ایمان و اعتقاد خودشان بود یا عوامل اجتماعی و سیاسی و یا مشکل از بزرگان کشور است.

نیاز مردم

یکی از عوامل موثر در امر استقبال مردم از مساجد به اتفاقات روزگار بستگی دارد و نیاز مردم و حوادث و عملکرد دولتهای هر زمان نقش دارد. به عنوان مثال، در اوایل انقلاب دولت خدماتی که می‌خواست به مردم ارائه دهد از طریق مساجد و هیئت امنای آن مسجد کمک می‌گرفت مثل کنتور برق، وام‌های قرض الحسنه، سبد کالای دولتی و... و در این زمان می‌شد که حضور مردم و تردد در مساجد زیاد می‌شد.

عوامل سیاسی

در قبل از انقلاب و در زمان رژیم پهلوی، روحانیان و علما جهت بصیرت‌افزایی مردم و جهت افشاگری اقدامات ظالمانه رژیم به سخنرانی‌های سیاسی در مساجد می‌پرداختند و مردم با حضوری پررنگ در این سخنرانی‌ها شرکت می‌کردند چون روحانیون به مشکلات مردم ائم از فقر، بیکاری، فساد، اعتیاد که دغدغه مردم بودند بحث می‌کردند.

عوامل جهادی

بعد از انقلاب هم که جنگ شد و مردم به صورت گروه های انقلابی و جهادی و خودجوش و کاملاً داوطلبانه، مردان جهت آموزش نظامی در مسجد حضور داشتند و زنان جهت امورات تهیه پوشاک مواد غذایی و... در مساجد حضور گرمی داشتند

عوامل فرهنگی

جنگ نظامی تمام شد و دشمنان ایران و انقلاب از راه نظامیکه راه به جایی نبردند از راه های دیگری مثل تهاجم فرهنگی و شبیخون فرهنگی وارد شدند و واقعاً هم خوب ضربه ای زدند و بسیاری از جوانان ما را از طریق ویدئو در اوائل و بعد هم ماهواره و مواد مخدر... به بیراهه کشاند هرچه دولتها یوقت بر خوردهای شدیدی کردند اما فشار مردم و بعضی از مردان سیاسی بانگش غربی و خیانتکار این امر ماهواره را کم برای کشورمان هضم کردند و از آن هم گوشی های هوشمند که خود یک ماهواره سیار با تمام اطلاعات و تصاویر و شبکه ها و آشنا نمودن کودکان و نوجوانان با هرچه اراده کنند در دسترس آنهاست اگر ماهواره را می شد خانواده ها کنترل می کردند و شبکه های نامناسب را قفل می کردند اما موبایل ها دیگر هیچ محدودیتی برای بچه ها نداشته و هرچه بخواهند در دسترس آنها می باشد و این پله پله رفتن بچه های مابه قه قهرای فساد و تباهی بود و این یکی از عواملی بود که بچه های ما را از اعتقاداتشان کم کم دور کرد و دیگر به این نتیجه رسیدند که مذهب دیگر چیست، نیازی نداریم، دولا ر است شدن چه فایده های دارد و... و اگر ما نتوانیم مذهب و دین را بصورت عمقی و بصیرتی به بچه هایمان بقبولانیم و آنها دچار تردید می شوند اول در نماز جماعت مساجد شرکت نمی کنند و شاید در خانه بخوانند و بگویند، وقت ندارم، درس دارم، و کم کم در خانه هم نخوانند بگویند ای بابا دلت پاک باشه و...

عوامل انسانی مساجد

یکی از عوامل دور شدن مردم از مساجد یا جذب مردم مساجد عوامل کارکنان مساجد مثل خود امام جماعت یا هیئت امناء و حتی خادم مسجد اگر برخورد بدی از اینها با یکی از مومنین پیش بیاید باعث دوری آن فرد از مسجد می شود و بالعکس، اگر خوب باشد باعث جذب می شود و این در پایگاه های بسیج هم صدق می کنند. مثال، فرمانده پایگاه در اول همگی بچه رزمنده و انقلابی بودند که داوطلبانه و با اخلاص کامل شبانه روز در خدمت بسیج بودند و بسیار هم جذاب بودند و خسته ناپذیر و پویا و پر تلاش بودند، بدون دریافت هیچ وجه و حقوقی، و تمام واحدهای پایگاه هم فعال بودند هم برای نوجوانان مثل کتابخانه، ورزش، امورات درسی و علمی و فرهنگی، اردویی و... .

البته مهم ترین عامل انسانی مساجد امام جماعت آن جاست که می تواند بیشترین تاثیر را

روی مومنین و مردم آن محله بگذار دو خود عامل جذب و دفع مردم شود چون تمام حرکات امام جماعت زیر ذره بین مردم است و بسیار روی آن دقت می کنند و الگو می گیرند به تمام رفتارهای و کردار او، بر خوردهای او با مردم، اگر او جوان باشد، و بی تجربه و بی انضباط یا ماشین شاسی بلند سوار شود یعنی شکم اوسیر شود از قشر ضعیف خبر ندارد و حرفش هیچ تاثیری روی مردم ندارد، رفتار تندی داشته باشد، کم سواد باشد و سوالات شرعی مردم را نتواند خوب پاسخ دهد، مغرور باشد و مردم را از بالا به پایین ببیند، بین مسجد و بسیج تعامل نداشته باشد و ارتباط خوبی برقرار نکند باعث فراری شدن بچه ها از مسجد و بسیج می شوند، هر چه خاکی تر باشد بهتر است به دنبال حل مشکلات مردم باشد دنبال کار خیر و ثواب مردم باشد و تاثیر مثبتی در آن محله داشته باشد و در جذب و الگو گیری جوانان محله نقش ایفا کند در امور اجتماعی زیارتی، اشتغال زایی مردم نقش ایفا کند با سازمانها و نهادها جهت رفع مشکلات معیشتی مردم و مسجد فعال باشد که این خود باعث جذب اکثریتی مردم می شود البته از نظر تفکر سیاسی هم چپ نزن و باعث تردید مردم شود. برای بزرگسالان هم مثل صندوق های وام، سفرهای مشهد و خدماتی دیگری از قبیل تحقیقات مسجد و صدور گواهی پایگاه برای اعضا از قبیل کسری خدمت، سهمیه دانشگاه، استخدامهای دولتی و... و حتی ازدواج های اعضای مسجد بین خواهران و برادران، و تمام این عناصر باعث جذب مردم عامه به مساجد و پایگاه های بسیج بود علاوه بر انگیزه مذهبی که همان نماز جماعت بود، اما با توجه به اتمام جنگ و مشغله دار شدن اعضای فرماندهی بسیج و ازدواج کردن و درگیر شدن در کار و زندگی و بچه داری، آنها را از پایگاه جدا نموده و پایگاه ها رفته رفته به دست جوان ها و جبهه رفته ها افتاد. جذابیت ها و فعالیتها کم شد و پایگاه ها خالی شد و شاید بتوان گفت وابستگی بعضی اعضا به همین فرماندهان قدیمی باعث جذب بود. بارفتن آنها نیروهای جدید هم از سیستم جدا شدند، و گاهی هم این فرماندهان جدید، بی تجربه وضعیف بودند و باعث اتفاقاتی می شدند. مراسمات مذهبی و مناسبتی دیگر به خوبی قبل بر گزار نمی شد، آن پختگی اخلاقی و اخلاص که فرماندهان قبل داشتند و نحوه برخورد با اعضای جدید که با تندی و خشونت همراه بود و باعث فرار نیروهای جدید می شد و دید خانواده های این اعضا نسبت به بسیج، که باعث می شد دیگر فرزندان آنها اجازه نداشته باشند به پایگاه بروند و اعتقاد داشتند جای مناسبی برای رشد و تربیت شما نیست. شاید کوچکترین رفتار ناشایست فرماندهان و اعضای شورا باعث بدبینی این خانواده ها شده باشد.

عوامل فرهنگی

یکی از عوامل فرهنگی جذاب مساجد که بسیار جواب می داد و عالی و تاثیر گذار بود پخش فیلم های انقلابی، جنگی و حماسی در مساجد بود و شاید بعضا همبلیطی بود و نقش سینما هر مرحله را ایفای کرد که حتی مدارس با کلدانش آموزان در مسجد حضور پیدا می کردند و بالذت تمام به تماشای فیلم ها می پرداختند و این برای بعضی بچه های جنوب شهری که تا حالا سینما نرفته بودند خیلی عالی و جذاب بود و این خود باعث جذب بیشتر می شد.

عوامل اقتصادی

یکی از عوامل که باعث خلوتی و خالی شدن پایگاه ها شد همین کمبود بودجه های فرهنگی و مناسبتها بود. باتوجه به تحریم ها، مشکلات اقتصادی دولتی و حتی سپاه، بودجه پایگاه های بسیج هم کم شد و این کمبود در بسیاری از فعالیتهای فرهنگی و جشنها، اردوها، وسایل ایاب وذهاب تغذیه، پوشاک بسیجیان، تاثیر منفی گذاشته که خود باعث جدایی اعضای شد چون دیگر آن نشاط و شادی که در اردوها و مراسمات و همایش ها و رزمایش های بسیج می دیدند دیگر وجود نداشت و بی روحیه و خشک و تکراری و بدون فعالیت و نشاط و حرکت شده بود و بعید نیست که برخی دولت هایی که سر کار آمدند چون رویکرد اصلاح طلبی داشتند و به بسیج اعتقاد خوبی نداشتند، بودجه ها را کم می کردند و دست سپاه خالی از بودجه می شد و آن عواقب منفی داشت و روی پایگاه تاثیر می گذاشت و فعالیتهای تعطیل می شد.

عوامل آموزش

البته این عامل با پیشرفت علم آموزش و بالا رفتن سطح سواد عامه مردم کم کم کلاسها هم حذف شد. کلاسهای نهضت سوادآموزی باز از عوامل جذب به شمار می رفت چون از تمام اقشار مردمی در این کلاسها جهت سوادآموزی شرکت می کردند از هر صنفی با هر اعتقادی چون در امر سوادآموزی باهم مشترک بودند در یک کلاس در مسجد می نشستند کم کم با اعضای مسجد و هیئت امنا و پایگاه هم آشنایی شدند و پای آنها نیز به مسجد و پایگاه باز می شد و جزو اعضای جدید می شدند و حتی پس از آن خیلی از کلاسهای آموزشی درسی هم برای بچه های دانش آموز برپا می شد. کلاسهای تقویتی گاهی هم بدون هیچ هزینه ای انجام می شد. تعدادی از تحصیل کرده های بسیج این کلاسها را برگزار می کردند و خالصانه به بچه ها درس می دادند و این خود یکی از عوامل جذب این بچه ها بود، چون این بچه ها صرفا از اعضای بسیج نبودند و از بچه های محله بودند، ولی به این کلاسها چون هزینه نداشت جذب می شدند و کم کم وارد بسیج می شدند.

برنامه های اردویی، زیارتی و سیاحتی

در قدیم اردوها بسیار بانشاط و منظم تر و با هزینه های کم برای اعضای بسیج و غیر بسیج انجام می شد و این اردوها باعث ثبت خاطرات بسیار بین بچه ها، همدلی و همبستگی بچه های شدتجایی که فرد تا آخر عمرش جزو بهترین خاطراتش می شد حتی افرادی که بصورت مهمان و غریبه بودند و همراه کاروانیان بودند آنقدر جذب بچه ها می شد و دوست و رفیق می شد و صمیمی که بین بچه ها بود، بعد از سفر در بسیج ثبت نام می کرد و از اعضای فعال پایگاه می شد، و این از دستاوردهای بسیار عالی این اردوها بود. اما متأسفانه به چند دلیل این اردوها بسیار محدود شد و یا جمع شد.

یکی از این دلایل، کمبود بودجه پایگاه ها بود که چون قبلاً نصف هزینه راپایگاه می داد نیمی از اعضاء، با توجه به تورم های سالانه، تمامی هزینه ها به گردن خود بچه ها افتاد که با تورم و بالارفتن هزینه استقبال کم می شد. چون اکثراً هم از خانواده های اقشار ضعیف هستند، حتی اتوبوسها و وسایل ایاب وذهابی که قبلاً سپاه و ادارات بطور رایگان در خدمت پایگاه می گذاشتند، آن هم جمع شد. یکی از مقصرین سهل انگاری ها، خود مدیران اردویی بودند که باتوجه به اتفاقات و حوادثی که در اردوها می افتاد مثل غرق شدن در دریاها و رودخانه ها، انفجار در میدان مین اردوی راهیان نور، حادثه مربی قرآن طوسی، دررزمایش های نظامی باعث زخمی شدن و گاهی مرگ بچه ها می شد و وقتی خانواده ها این مسائل را می دیدند از شرکت فرزندان دل بندشان در این اردوها جلوگیری می کردند، و گاهی به شکایت و دادگاه ها بین مسئولین و اولیای بچه ها می شد و تا سالیان شاید ادامه پیدا می کرد و این عوامل باتوجه به بخش در فضای مجازی و ورود شبکه های ماهواره ای و مانور و تبلیغات روی این مسائل، پدر و مادرها دیگر رغبت ندارند فرزندان شان در اردوها شرکت نمایند، زیرا موجب ثبت خاطرات تلخ برای خانواده ها می شد و سبب دید منفی اجتماعی نسبت به بسیج و سپاه می شد.

مُت های مذهبی

هیئات و دسته جات مذهبی، همواره جزو بهترین عوامل جذب به مسجد و پایگاه حساب می شوند. به دلیل جذابیت هایی که در این محیط های معنوی وجود دارد، هم می توان خانوادگی در آن شرکت کرد و پدر و مادر خیالشان راحت بود که فرزندان شان در کنار خودشان است و جای خوب و درستی است، هم جشن و شادی هم تغذیه مثل شیرینی شام و هم مسابقه داشت و به طور کلی هم، عزاداری سینه زنی و هم سخنرانی و همه جوره بسته فرهنگی کامل از تمام ارزش هاست. البته خدا را شکر این عامل هم چنان ادامه دارد و فعال است، هر چند نواقصی هم دارد. از انحراف ای بعضی مداحان، میان داران و رئیس

هیئت در نحوه اداره و مدیریت کردن هیئت چون برخورد بد، بی سلیقگی، مکان هیئت، ولی هنوز که هنوز است، جزو وجود هیئت ها جزو برترین عوامل جذب می تواند باشد، اگر نواقص آن برطرف شود. مثلاً زمان زیاد هیئت که تاپاسی از شب تا یک نیمه شب در حال سینه زنی هستند. البته میان داران بیشتر، عزاداران که گاهی پیرمرد و بچه ها هم هستند، خسته شده و از هیئت سرخورده می شوند، بعضی مداحان و میانداران دارای اخلاق های شایع ناپسند برای مردم باشند. مثلاً لخت شدن، که بسیاری از خانواده ها که نوجوان دارند صلاح نمی دانند که بچه آنها ببدنی لخت و برهنه در اذهان دیده شود، یا سینه زنی به سبک های عجیب و غریب، بیرون کردن از هیئت بدلیل سروصدا و موبایل بازی و سینه نزدن، صدای سگ در آوردن، سینه خیز راه رفتن، مداحی با کلمات شرک گفتن و... شاید وجود عده ای معتاد و اراذل و اوباش در هیئت ها باعث طرد شدن نوجوانان خوب و سالم از هیئت شود که باید با این اوامر خوب بررسی و برخورد شود و البته اکنون بسیاری از مردم شهرستانهایی که مقیم تهران هستند با سرمایه گذاری دسته جمعی زمینی می خرند و هیئت می سازند و بطور قومی در آن به عزاداری می پردازند و دیگر به مساجد نمی روند که باز از عوامل انزوای مساجد آن محله می شود.

خدمات مساجد (پزشکی و ...)

از عوامل جذب مساجد که اکنون تا حدودی کم رنگ شده است خدماتی است که قبلاً مساجد به طور فعال در خدمت عموم مردم آن محله داشته است که به چندین مورد آن اشاره می کنیم. خدمات پزشکی که با دعوت کردن از یک پزشک یا متخصص که به سخنرانی می پرداخت و موضوع پزشکی و نکات بهداشتی را برای مردم شرح می داد یا نکات غذایی، یا بیماری خاص مثل دیابت، قلب و... یا حتی پزشک طب سنتی در مورد مزاج های سرد و گرم و ارتباط با زندگی زناشویی در سلامت بدن را شرح می داد، یا گاهی از یک پزشک عمومی دعوت می شد که مردم را به طور رایگان در مکان مسجد ویزیت کند و نسخه نویسی می کرد. گاهی روانشناسی دعوت می شد که مشکلات نوجوانان و جوانان که درس حساسی قرار گرفته اند را برای پدر و مادرها مطرح می کرد و راهکار می داد و راهنمایی می کرد و مشاوره خانواده و مشاوره ازدواج برای دختر و پسرهایی که به سن ازدواج نزدیک بودند. یکی دیگر از خدمات پزشکی، مسئله اهدای خون بود که یک تیم از هلال احمر و چند تخت مستقر می کردند و به امر خون گیری از مردم می پرداختند و مردم هم برای سلامت خودشان و هم برای صواب آن به طور داوطلبانه خون خود را اهدا می کردند.

خدمات اجتماعی

در گذشته امورات خیری مثل جشن ها حتی عروسی آن محله (مخصوصا اگر اعضای بسیج بودند) در مکان مسجد یا حسینیه‌ها برگزاری می شد و با یک شادی متعادل نیز به اتمام می رسید و در آخر هم سفره شام نیز برپا می شود. این امر در بین بچه های مذهبی و یا عامه ضعیف مردم مرسوم بود و اصلا ننگ و عار نبود، ولی اکنون اگر کسی چنین کاری بکند شاید مورد تمسخر بعضی از فامیل و آشنا و همسایه قرار می گیرد. حتی ولیمه حج یا افطاری بزرگ اگر کسی می خواست بدهد و جشن عقد هم در مسجد برگزار می شد. اما الان مسجد به جز اقامه نماز فقط و فقط جهت امور عزاداری و ختم مورد استفاده قرار می گیرد که این عامل خود از عوامل جذب حتی مردم عادی و ضعیف به سمت مسجد بود.

امورات اشتغال زایی

در گذشته خیلی از مساجد در مکانی مثل زیرزمین، پشت بام پستویی، و... خط تولیدی لباس، مواد غذایی، کارهای هنری مثل خطاطی، خیاطی و... انجام می دادند و هم اشتغال زایی بود و کسب درآمد برای قشر ضعیف و هم خود کفایی آن محله، و در همان محله نیز فروش می رفت و بلاخره چندی از اعضای ضعیف مسجد، کسب درآمدی داشتند. اما چنین چیزی با اینکه جهت خرج و مخارج مسجد مثل تعمیرات، آب و گاز و برق مسجد با مجوز شهرداری چند مغازه ایجاد کرده اند و آنها را اجاره داده اند، البته به افرادی که بتوانند اجاره آنها را بدهند، حتی در گذشته در مساجد افرادی بازاری بودند و چون اگر می دانستند، افرادی بیکار هستند یا پیش خود یا وساطت می کردند و آنها را به هم شر خود معرفی می کردند ولیکن، الان این امور بسیار کم رنگ شده است.

نظافت و پاکی مساجد

باز هم از عوامل موثر در جذب و دفع مردم محله پاک و بهداشتی بودن مکان از لحاظ ظاهری مساجد است مخصوصا سرویس بهداشتی مسجد، مواد شوینده، پاکی و تمیزی آن، سم پاشی جهت دفع موجودات موزی مثل موش و سوسک که ظاهری چندش آور دارند و مخصوصا برای بانوان که از این مسائل هراس دارند، پاکی فرش های مساجد، درودیوار و شیشه ها، باغچه ها اگر گل کاری و خوش شکل باشد، جشن مسجد، کتابخانه، منبر و محراب و... اگر خوش عطر ملایم پخش شود، صوتی ملایم داشته باشد و رسا و خشن نباشد، وسایل سرمایشی و گرمایشی مرتب و سالم داشته باشد و بدون صدا و سرویس مرتب شده باشد، نور کافی داشته باشد بوی نامطبوع نداشته باشد دکوراسیون پرده ها، نقاشی، گچ بری، نورپردازی و به نظر هر چه در مساجد به امورات زیبایی و هنری پرداخته شود اسراف نیست و اینجا عین هنراست که باعث جذب مردم شود.

حساسیت خانواده‌ها

از وسایل کم رنگ رشدن حضور نوجوانان در مساجد و پایگاه‌ها مشغله دار بودن مسئولین پایگاه و یا مدرسه رفتن بچه‌ها است. بیشتر مراسمات و فعالیت‌های پایگاه شب‌هنگام انجام می‌شود و یا بعد از نماز مغرب و عشاء و چون خانواده‌ها دیگر مثل قدیم نیستند که تکثر فرزند داشته باشند، یا اعتقاد قبل را ندارند و معمولاً یک یا دو فرزندى الان است خیلی روی بچه‌های خود حساس شده‌اند و با توجه به فعالیت‌ها و مراسم مثل یادواره‌ها، هیئت‌ها، گشت‌های شبانه که تا پاسی از شب ۱۰، ۱۱ و حتی ۱۲ به اتمام می‌رسد و دیگر والدین راضی نیستند فرزند دلبندشان تا آن وقت شب در خانه نباشد و با دلهره سپری کنند. شاید اعتمادشان به اوضاع کنونی جامعه و خطرات آن کمتر شده باشد و روی تربیت فرزندشان حساس شده‌اند و با توجه به زیاد شدن فساد و اعتیاد و خطرات اجتماعی شاید مقصر نباشد، و حق داشته باشند، که بیشتر مواظبت نمائید، تا موجب پشیمانی نشود.

پیدایش وسایل الکترونیکی

به دلیل اینکه در زمان‌های قدیم ۳۰ سال پیش سرگرمی بچه‌ها تلویزیون بود و آن هم دو کانال بیشتر نداشت و آنها یکی دو ساعت برنامه مورد علاقه بچه‌ها بود و بقیه سخنرانی، ورزش، اخبار و... و بچه‌ها جهت تخلیه انرژی خود به کوچه آمده و با هم دیگر بازی می‌کردند و چون خیلی از هیجان‌ها هم در مسجد بود، مانند فوتبال، رزمی، ایست-بازرسی، اردو و... بچه‌ها بیشتر جذب می‌شدند ولی اکنون با آمدن وسایلی چون ماهواره، موبایل، وسایل بازی‌های پیشرفته پلی‌استیشن و... بچه‌ها در خانه زمین گیر می‌ند و کوچه و مسجد فراموش می‌شود و کم‌کم به یک معتاد اینترنتی تبدیل می‌شوند.

نزدیکی مسجد به منزل

در زمان ی گذشته مزیت بود که منزلی در هم‌جواری مسجدها بود چون مردم عقیده سالم و پاکی داشتند، مذهبی تربودند و برایشان نعمت و توفیق الهی بود که راحت به نماز جماعت می‌روند و تمام هیئت‌ها را شرکت می‌کنند و ثواب می‌برند، اما اکنون بدلیل ضعف ایمان که پیدا کردیم می‌گویند، عیب است قیمت منازلی که در نزدیک مسجد است نازلتر است چون می‌گویند محل رفت و آمد مردم است، سروصدای نماز و اذان در ۳ مرحله و دایم صدای عزاداری و هیئت است. این خانه‌ها خیلی نمی‌ارزند، که متأسفانه به دیدمنفی مردم از اسلام و مسجد و مذهب بر می‌گردد. چرا که مسجد، خانه خداست و حق و حقوقی بر گردن همسایه خود دارد و این سعادت بزرگی است که مسلمان نماز خود را به جماعت آن هم در مسجد و اول وقت به جای آورد. از طرفی، دوری از مسجد هم می‌تواند از این دیدگاه توفیق دیگری برای بلندهمتان داشته باشد و آن این که هر

قدمی که فرد برای رفتن به مسجد برمی دارد دارای ثواب فراوانی است که در روایات به طور مفصل به آن اشاره شده است.

علاقه به فعالیت‌های نظامی

باتوجه به دیدن فیلم‌ها و کارتن‌ها و کلاس کاری و ماشین و لباس پلیس، خیلی از بچه‌ها به امور نظامی و پلیس بازی علاقه دارند و این عامل تقریباً به جز بسیج جایی به این راحتی پیدا نمی‌کند، مگر بزرگ شوند و پس از مراحل سخت گزینش استخدام شوند ولی تمام این امور و ارضا شدن در بسیج هست. کارهای ایست - بازرسی، سلاح‌کشی، اردوی نظامی، رزمایش، لباس تکاوری، ورزش رزمی و... که فرد اگر در امورات معنوی بسیج علاقه‌ای زیادی نداشته باشد ولی می‌توان با این امورات او را جذب کرد چون فرد ارضا می‌شود و می‌توان او را به سمت امور معنوی هم سوق داد.

اوضاع معیشتی

دراوضاع کنونی کشور که همراه با تورم و تحریم‌های دشمنان می‌باشد و از طرفی بی‌تدبیری برخی از مسئولین اجرایی کشور، فشاراقتصادی و معیشتی بسیاری بر اقشار ضعیف و حتی متوسط جامعه وارد می‌شود و باعث می‌شود مردم به دین و مذهب خود بی‌تفاوت شوند و دیگر هم غم خود را به تقویت اوضاع مالی خانواده سپری کند تا شرمنده آنها نگردند. تا پاسی از شب به کار بپردازد و دیگر رمقی نخواهد داشت تا برای انجام فریضه نماز و سایر امور به مسجد بروند.

شیوع بیماری

یکی از عوامل جدید شرکت نکردن مردم در مساجد، شیوع بیماری مسری کرونا (کووید ۱۹) است که مردم به خاطر مبتلا نشدن خود و خانواده، به مکان‌های عمومی از جمله مسجد نمی‌روند و اغلب مکان‌های مذهبی و دارای جمعیت مانند بقاع متبرکه و امام‌زاده‌ها، زیارتگاه‌ها، نماز جمعه و راهپیمایی‌ها و ... خالی از جمعیت یا تعطیل شده است. مردم به خاطر مراعات حال خود و دیگر هم‌وعان و آشنایان، در مسجد کم‌تر حضور می‌یابند و اعتقاد دارند که این حضور اگر موجب ضرر و خطر برای دیگران باشد، دارای ثواب و حسنه‌ای نخواهد بود و لذا اجتناب می‌نمایند.

کلام آخر

در آخر سخن باید بگوییم نقش ما نیروهای انقلابی و دلسوز پس چه می‌شود آیا ما می‌توانیم انقلاب فرهنگی دوباره همچون اوائل انقلاب به پا کنیم. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** با امید خدا و گوش دادن به فرامین رهبر فرزانه عزیزمان گامی بلند در راستای امورات معنوی و ورزشی برداریم. اگر خود ما بتوانیم الگوی مناسبی برای اقشار مردم باشیم، گامی در جهت رفع

مشکلات آنها برداریم مثلاً در هنگام سیل و زلزله، به کمک آنها بشتابیم، درد مردم را بشنویم، در درون دل های آنان نفوذ کنیم، خود را از آنها بدانیم، در هر حال با آنها باشیم، در غم و شادی کنار آنها باشیم یقین بدانید دوباره میتوانیم در احیای مساجد نقش مهمی را ایفا کنیم. اگر خود ما در صف اول نماز جماعت باشیم در صف اول راهپیمایی ها و در فعالیتهای بسیج و امورات خیریه در محله پیشتاز باشیم مطمئناً، الگوی خوبی برای اقشار محله هستیم و میتوانیم دوباره مساجد خود را همانند قبل احیا نموده و صفا و معنویت را به محله خود هدیه کنیم و بتوانیم در رشد و پیشرفت و تعالی و تربیت افراد محله خود اعم از زن و مرد و نوجوان کار مثبتی انجام داده باشیم.

منابع

۱. مصاحبه با امام جماعت مسجد الحسین (ع)
۲. مصاحبه با امام جماعت مسجد جامع معصومیه
۳. مصاحبه با فرمانده پایگاه شهید بهشتی
۴. مصاحبه با مسئولین فرهنگی پایگاه شهید بهشتی.